

Et hundeliv

Afsnit 4: – fra hvalp til veteran

Af Charlotte Gothen

Foto:

Unghunden

Når hunden er ca. 6 måneder gammel, er den ikke længere hvalp men må betegnes som unghund. Alt efter race er disse aldersgrænser dog flexible. Små racer udvikles hurtigere, både mentalt og fysisk.

Alt, hvad hvalpen har lært indtil videre, bør fortsat opfølges og uddybes i den følgende tid. Hunden er stadig i en alder, hvor den nærmest som en svamp suger alle nye erfaringer til sig. Det gælder dog alle erfaringer! Altså også ting og sager, der ikke er så hensigtsmæssige for en fredelig hverdag. Denne lærevillighed er det synd ikke at udnytte, og det kan spare en for en masse arbejde ved at gøre det. I denne alder er det f.eks. høje tid for hunden at lære at gå fornuftigt i en snor, hvis den ikke allerede har lært det. Det er betydeligt nemmere som ejer at tackle en 6 måneders unghund end en 11 måneders lømmel, der har andet i hovedet. Man kan selvfølgelig også vente, til hunden af sig selv bliver roligere, det tager sikkert kun 8-9 år... ;o)

Hjælp, min hund er en lømmel!

Alle racer kommer på et tidspunkt i det, man populært og meget betegnende kalder lømmelalderen! Man skelner i hundens udvikling mellem den fysiske og psykiske modning. Den fysiske modning indtræder med kønsmodningen, den psykiske modning indtræder først senere, når hunden bliver mentalt voksen. En newfoundland-han bliver typisk kønsmoden, når han er ca. 9 måneder, men han bliver først rigtig klar over sine muligheder som hanhund, når han er 2½-3 år gammel. Det er ikke uden grund, at de fleste hanhunde, der bliver kastreret, bliver det i denne alder. Den foretagne kastration bringer dog sjældent den ønskede succes, fordi problemet for det meste er af

social betydning og ikke seksuel relateret.

Hunden kommer typisk i lømmelalderen, når den er 8-9 måneder gammel, dvs. fra omkring den tid, den bliver kønsmoden til den er ca. 12-13 måneder. I denne periode kan man få det indtryk, at ens hund lider af både spontant hukommelsestab og akut døvhed. Hunden stiller spørgsmål til alt og reagerer pjattet eller på tværs. En smule overbærenhed må man som hundeejer medbringe og acceptere, at hunden har gode og mindre gode dage. Dens krop er midt i et hormonelt kaos, som den ikke helt selv ved, hvad den skal bruge til. Men også i denne alder lærer hunden, og der er ingen grund til at give den et halv år fri, bare fordi den er i puberteten! Visse konflikter kan være meget nyttige at indgå! Uønsket adfærd, der ikke bliver korrigeret, manifesterer sig med tiden og forsvinder netop ikke af sig selv! Heller ikke selvom hunden er ude af lømmelalderen.

Gode og dårlige vaner

Hvalpealderen og de tidlige unghundemåneder er den bedste og naturligste tid at sørge for gode vaner og skippe eventuelle uønskede.

Vi ønsker os vel alle en hund, der fungerer godt i hverdagen, er glad og tilfreds og hverken er en plage eller fare for andre mennesker eller dyr. Det er dog op til hver især at bestemme, hvilke vaner der er hensigtsmæssige, og hvilke der passer til ens hverdag med hunden.

Teoretisk set kan hunden da sove i sengen, hvis man syntes om at dele sin seng med 50-60 kg hund med en pels som en mindre moskusokse og den dertil hørende snavs. Hvis man IKKE synes om det, er det en fremragende ide at

smide hunden ud af sengen! Ja, det er da klart, tænker du, og måske er det et smule overdrevet eksempel men egentlig er det i princippet det samme med de fleste ting. Man kan sagtens leve et harmonisk liv med en glad og tilfreds hund uden at indrette hele sin tilværelse efter hundens ønsker.

og der bliver tit sagt, at hunde har brug for faste vaner i hverdagen. Nej, det har de ikke!

Nogle vaner begynder som meget praktiske men kan hurtigt udarte sig til nogle, der styrer ens hverdag. Hunde lærer utroligt nemt via ritualer, og der bliver tit sagt, at hunde har brug for faste vaner i hverdagen. Nej, det har de ikke! De har sikkert ikke noget imod det, men det gør nemt ejeren til hundens private tjener.

Eksempel: Hunden skal ud og tisse og gør opmærksom på sig selv ved f.eks. at pive lidt og gå uroligt rundt ved døren. Ejeren reagerer ved at lukke hunden ud. Dvs. Hunden lærer, at den med en sådan adfærd kan få ejeren til at reagere. Det er jo i sig selv ikke noget problem, men det kan hurtigt blive nærmest en hobby for hunden, som nu ønsker at komme ud hvert kvarter, og ejeren kan bruge dagen (og nogen bruger endda natten!) på at være døråbner for sin hund.

Hvis ejeren synes, det er lidt rigeligt renderi og derfor vælger at ignorere hundens piven og renderi, kan hunden vælge at acceptere det, eller den forstærker sin adfærd ved at pive højere eller gø. Hvis ejeren reagerer på den forstærkede adfærd, har hunden lært noget igen. Dog ikke noget,

der er særligt praktisk for ejeren! Hvis hunden begynder at skrabe på døren, reagerer de fleste ejere, fordi ellers ødelægger den jo døren! Dette lærer dog kun hunden, at den bare skal begynde at skrabe, så skal farmand nok komme op af sofaen!

Det er altså en situation, hvor man kun med visse forbehold kan anbefale at ignorere hunden. Det virker kun, hvis man har en robust dør eller en hund der hurtigt giver op.

Hvis hunden til gengæld oplever noget negativt, i det øjeblik den kradser på døren, vil den undgå denne adfærd fremover.

Hvad en hund oplever som negativt kan være forskelligt. Hvis man selv er på den anden side af døren, kan man åbne døren, lade f.eks. en metalskål falde ved siden af hunden og lukke døren igen. Visse hunde syntes at det er ubehageligt, andre er ligeglade. Man kan trække hunden væk fra døren, kommandere hunden væk, bruge en vandpistol (virker ikke ubetinget på en newf!) eller, eller, eller ...

Det vigtige er, at hunden i det mindste synes, at det er så ubehageligt, at den ikke gider at bruge tid på det. At lokke hunden væk med godbidder medfører, at hunden lærer, at den bare skal skrabe på døren for at blive belønnet! Det kan man også bruge det meste af dagen på!

Opdragelse af mennesker

Hunde kan hurtigt lære at opdrage deres mennesker. Et typisk forløb: Mens hundens mad bliver gjort klar, gør den, så ejeren skynder sig at give hunden mad. Det varer ikke længe, før hunden løber ud i køkkenet og gør. Ejeren kigger på uret, jo det er madtid, skynder sig at fodre. Hunden bestemmer snart, hvornår det er madtid...

Eller andet typisk eksempel: de fleste har specielt "hundetøj", dvs. tøj man tager på, når man går tur med hunden. Hunden ved nøjagtigt, at når man tager det tøj på, så er det ud og have det sjovt. Det er også ok, at hunden glæder sig, men hvis det viser sig ved, at hunden er ved at vælte huset, fra det øjeblik hvor man skal til at skifte tøj, til man er ude af døren, kan

det være ganske anstrengende! Jo mere hunden skaber sig, jo mere skynder man sig at komme afsted. Hvis telefonen skulle ringe er det bare ærgerligt, for det er nærmest umuligt at tale forståeligt, fordi hunden laver en øredøvende larm og farer rundt i huset. Hvis man har mere end én hund, smitter en sådan adfærd hurtigt af på den anden.

Alle disse forløb bestemmer ejeren dog selv!

Gode vaner fra starten

Hvis denne adfærd har stået på i længere tid, er den selvfølgelig sværere at ændre, end hvis den så småt lige er begyndt. Men selv en hund, der har opført sig sådan i fire år, kan inden for rimelig tid (typisk 1-2 uger) lære at ændre sin adfærd. Der er altså ingen grund til at fortvivle eller at acceptere en sådan adfærd de næste 8 år. Hunden kan dog kun lære det, hvis ejeren ændrer sin egen adfærd!

Det nemmeste er at sørge for gode vaner fra starten, men det kræver selvfølgelig, at man gør en indsats og er opmærksom på forløb, der ikke er hensigtsmæssige, så de kan blive korrigeret. Hvis hunden bliver belønnet for uønsket adfærd, vil den ikke stoppe denne adfærd! Dvs. hvis hunden larmer, når den venter på sin mad, får den først sin mad når den IKKE larmer! Det kan i praksis se sådan ud:

Sådan er det: Hunden får mad hver dag klokken 16. Det ved den og står derfor senest kvart i fire i køkkenet og venter. Når man nærmer sig fodertønden, starter cirkuset, som stiger i intensitet, indtil hunden får sin mad.

Sådan skal det være: Hunden får mad på vilkårlige tidspunkter, den ene dag klokken 13 den anden klokken 17 osv. Det er vigtigt at ikke erstatte gamle ritualer med nye. Hvis hunden to gange får mad to timer senere, starter cirkuset bare to timer senere men bliver ikke mindre af den grund. I starten vil hunden være på dupperne og reagere, bare man nærmer sig køkkenet. Det tager man dog ingen notits af men lader som ingenting. Man fylder

skålen, hunden larmer, man stiller skålen på køkkenbordet og går ind i stuen og drikker en kop kaffe. Hunden mener, at du har glemte noget og skal nok prøve at gøre dig opmærksom på det. Desværre (for hunden) er det nu dig, der lider af akut døvhed. Når hunden holder op med at larme, nærmer man sig køkkenet igen. Hvis hunden forbliver afventende, når man tager madskålen, får den maden. Hvis ikke, går man igen. Det kræver tålmodighed de første dage, men de fleste hunde lærer hurtigt! Og der er endnu ikke nogen hund, der er død af at faste en dag.

Det samme gælder i øvrigt, når hunden styrter rundt, når man iklædt hundetøj skal ud ad døren. Man kan sagtens læse avis iført hundesco og med en hundesnor i hånden. Hvis man allerede har en hund, der styrer hele hverdagen, er det dog ikke nok bare at satse på tålmodighed

ved fodring men nødvendigt med større og vigtigere forandringer.

Korrigere, straffe, belønne

Generelt er det altid lettere at korrigere adfærd, før det udvikler sig til en uvane. Adfærd, som til at starte med virker ret harmløst, og som man måske endda opmunterer til, kan senere vise sig at være meget u hensigtsmæssigt. Generelt kan man sige, at alt er tilladt, så længe man kan kontrollere og afbryde det. Dvs hvis hunden f.eks kan lide at bide og trække i sin snor, er det i sig selv ikke et problem - kun hvis man ikke kan få den til at slippe igen uden kamp!

Eller hvis hunden springer op; gør den det på kommando, er det en ting, men hvis den uden tøven springer op ad enhver, er det en anden!

Hunde lærer af erfaringer, både gode og dårlige og en del adfærd er selvbelønnende.

Vi kan ikke kontrollere og regulere alt, hvad hunden lærer, det ville også være frygteligt, hvis vi skulle det! Men vi kan styre de ting, der er vigtige for en harmonisk hverdag med hunden. Hvis vi belønner

hunden for ønsket adfærd, vil den vise denne adfærd oftere. Hvis vi straffer hundens uønskede adfærd, vil hunden undgå denne adfærd. Man kan også vælge at ignorere uønsket adfærd, hvilket kan føre til, at hunden ikke viser den adfærd så tit. Hvis det dog er en selvbelønnende adfærd, vil hunden fortsat vise denne adfærd og gøre det oftere. Et typisk eksempel på selvbelønnende adfærd er at stjæle fra bordet. Hvis jeg som ejer ignorerer denne adfærd, behøver man ikke at have studeret etologi for at regne ud, at hunden vil gøre det igen.

Det samme gælder adfærd, der er jagtmotiveret. Selvom hunden måske ikke kan få fat i et rådyr, er alene det at jage det belønning nok. Eller katte, høns, heste osv.

Aflede med godbidder

I denne tids hundetræning-trend er det in, endelig ikke at straffe en hund for uønsket adfærd men kun belønne ønsket adfærd. I stedet for at korrigere den uønskede adfærd, skal hundens opmærksomhed afledes, så vi kan belønne den for noget andet.

For at tage eksemplet med hunden, der jager høns:

Hunden ser hønsene og gør sig klar til at løbe efter dem. Hunden afledes med godbidder og kaldes væk. Hunden kommer og bliver belønnet for at komme. Så vidt så godt. Problemet er, at det i praksis kræver, at ejeren er på dupperne og afleder hunden, FØR den løber efter hønsene, og det kræver at godbidderne er mere interessante end hønsene. **Men hunden lærer IKKE, at det ikke er ok at jage høns!**

Hvis det nu ikke er høns, hunden vil løbe efter men små hunde eller legende børn, er indsatsen betydelig større.

Det er ikke slemt for en hund at lære, at en sådan adfærd ikke er ok, men det er slemt, hvis ejeren ikke vil lære sin hund det, fordi det kunne være ubehageligt for hunden et kort øjeblik!!

Jeg vil ikke være den, der skulle forklare dette til forældrene af det barn, min hund har tromlet ned eller ejeren af den lille pudel, min hund har bidt!

At tro, at man kan kontrollere og aflede sin hund med godbidder hele livet er utopi og medfører, at hunden holdes i snor det meste af tiden. Er det livskvalitet for hunden? Der findes ingen frihed uden grænser! Hvis hunden har lært at respektere grænser, kan den til gengæld nyde sin frihed. Det er de hunde der går uden snor i parken uden at jage børn, joggere, ænder eller andre hunde!

Inflation i godbidder

At arbejde med godbidder er generelt ikke forkert, men der kan gå inflation i godbidder, hvis de fodres til højre og venstre hele tiden. Hvis hunden ved, at den får en godbid, når den kommer ved indkald, kan den tillade sig at komme lidt senere, hvis den ikke lige er sulten. Eller den kan lige tage et svinkeærinde, før den kommer og derefter få sin godbid. Hunden lærer hurtigt, at hvis ejeren kalder fem gange, kalder han også tolv gange, og hvorfor skulle man så skynde sig? Det er de færreste hunde, der virkelig er så madglade, at de hellere ville have en tør kiks, end at jage en andeflok i parken. Og de ejere, der har deres mavetaske fyldt

Det er ikke slemt for en hund at lære, at en sådan adfærd ikke er ok, men det er slemt, hvis ejeren ikke vil lære sin hund det, fordi det kunne være ubehageligt for hunden et kort øjeblik!!

med kiks, vil jo alligevel stoppe en kiks i munden på hunden, når den kommer, EFTER den har jaget andeflokken - ellers kommer den nok aldrig igen...! Det skulle da være en dum hund, der kommer med det samme.

Jeg møder af og til folk i parken, der i stedet for at kalde hundens navn, råber "kiks" i håb om, at hunden så kommer. Det gør hunden for det meste ikke...

Kun godbid hver 3. gang

Godbidder er kun værdifulde for hunden, når den ikke med sikkerhed ved, om den får en. Når man træner indlæring med

hunde, benytter man sig af det, man kalder *partiel belønning*, dvs hunden får ikke en godbid, hver gang den udfører en kommando korrekt men kun ca. hver 3.-4. gang. Det forhøjer hundens motivation betydeligt mere, end hvis den får en belønning hver gang.

Der findes også masser af adfærd, der bør være en selvfølge og derfor ikke belønnes - som f.eks. det at IKKE jage legende børn! En belønning er jo kun et tilbud! Hunden kan vælge, om den vil belønnes eller ej. Hvis jeg altid belønner kommandoen "sit", kan hunden vælge, om den vil belønnes eller ej. Hvis ja, så sætter den sig. Hvis ikke, ignorerer den kommandoen. Hvis hunden har lært, at det har en konsekvens, hvis den *ikke* sætter sig når kommandoen "sit" kommer, vil hunden sætte sig alligevel, også selv om den måske hellere ville lave noget andet. Hundens kendskab til en konsekvens er IKKE ensbetydende med "bange for straf"! Nu handler det selvfølgelig ikke om, at hunden sætter sig i det sekund, jeg siger "sit" men om princippet. Dvs. at hunden har lært at respektere en kommando. Hvis jeg ikke kan få min hund til at acceptere en kommando, når den står ved siden af mig, uden at jeg har en godbid i hånden, hvordan kan jeg så forvente, at den kommer, når jeg kalder, hvis den er 20 meter væk og hellere vil lege med de andre hunde i den anden ende af parken?

Hunde synes, det er sjovt at lære, hvis man gør det rigtigt! Og det giver både ejer, hund og ens omgivelser betydelig mere livskvalitet, hvis hunden har en fornuftig opdragelse! Denne opdragelse er dog ikke mulig uden af og til at afbryde en handling eller forbyde noget. Hvis denne afbrydelse dog gøres ordentlig og tilpasset hund og situation, er der ingen grund til at være bange for manglende tillid fra hundens side! Tværtimod fører klare retningslinier til, at hunden kan slappe af og koncentrere sig om hunde-væsentlige ting såsom at grave, rulle sig og lege med andre hunde. Klare grænser skaber respekt, tillid og giver lykkelige hunde og hundeejere!